
HET TOREKEN

Het artikeltje dat hier volgt verscheen destijds in “Palmarès” en wordt hier gereproduceerd met de vriendelijke toestemming van Mevrouw Penen die de uitgeefster was van dit blad.

Op 8 maart 1883 stelde het toenmalig Gents stadsbestuur een geste die vandaag ongetwijfeld eenieders goedkeuring had kunnen wegdragen : het kocht, op de hoek van Vrijdagmarkt en Kammerstraat, het huis, aloud bekend als het Toreken of Torreken, tegen de nogal schappelijke prijs van 56 500 F.

Schandaal en protest : indien de stad centen gaat uitgeven om een paar oude en vervallen muren en stenen aan te kopen, in stede van fabrieken

Foto nr. 102383 B – Copyright A.C.L.

op te richten en moderne woningen te bouwen, wordt het een ware ramp voor het industriële Gent !

De schepenen verdedigen zich met hand en tand : geen haar op ons verstandige schedel heeft er ooit aan gedacht een hoop oude stenen aan te kopen, wel een getuige van ons politiek en democratisch verleden, de vergaderplaats van de eens zo beruchte en van onze prinsen zo geduchte volksvergadering, de Collatie !

De oppositie zwijgt, maar nu gaan de geschiedschrijvers aan 't protesteren : Wat ? Het Toreken is de vergaderplaats van de Gentse Collatie geweest ? Wie heeft U dat diets gemaakt ?

Antwoord van de stad : wij hebben het gelezen in Dierickx, Steyaert, Kervyn de Volkaersbeke, Voisin, Siret en in de werken van zovele geleerde bollen !

Antwoord van Frans De Potter, Vanden Bemden, Van Duyse, Prosper Claeys: die geleerde bollen waren die dag holle bollen. Ten andere, alleen Dierickx heeft zulks beweerd en al de anderen hebben het klakkeloos van hem afgekeken en afgeschreven, want ook zo wordt nog af en toe de geschiedenis opgedist ! De schepenen krabben zich nu de handen in het haar van hun verstandige schedel. Wat nu aangevangen in die warwinkel ? De koop is gesloten geweest op 8 maart en op 30 april heeft de Gemeenteraad beslist het Toreken ofte Collatiezolder in zijn oorspronkelijke staat te herstellen, en op die beslissing kan men nog onmogelijk terugkomen.

Gelukkige historische vergissing van onze edielen en van een handvol auteurs, want haar hebben wij de redding, het behoud en de herstelling van het zo stemmig Toreken te danken, dat de stad wellicht anders nooit had aangekocht, hetgeen zijn onherroepelijk verlies en afbraak had betekend !

*

* *

Van het Toreken mag wel gezegd worden dat het zo oud is als de straat of de Vrijdagmarkt. Begrijpelijk heeft het ook in zijn lang en bewogen bestaan heel wat veranderingen moeten ondergaan. Oorspronkelijk was het, zoals de meeste huizen, een houten gebouw, gelegen in en deel uitmakende van wat men toen "den lijnwaet rync" noemde.

In 1360 treffen wij er de "Halle" of het "Lammerwerkershuis" aan, een halve eeuw later de grauwwerkers en vanaf het midden van de XVe eeuw, de huidevetters of leerlooiers.

Sommige uittreksels uit de stadsrekeningen doen ons vermoeden dat het omstreeks 1450 moet geweest zijn dat het houten gebouw door een stenen konstruktie, het huidig Toreken, werd vervangen. In 1451 immers

Het Toreken zoals François Boulanger het zag rond 1855. Foto Stadsarchief naar het gekende schilderij in privé-bezit.

gaan de huidevetters belangrijke leningen aan, hoogstwaarschijnlijk om de bekostiging van hun lokaal te kunnen dekken.

Het spitstorentje, dat in 1814 zijn snoezige en zo sierlijke spits verloor, kwam slechts in 1483 het ensemble bekronen : “een leveringhe van houte, omme daer af te makene een torrekin up thuus van de Hudevetters binnen deser stede”.

Op het torentje prijkte als windwijzer geen doodgewone haan, maar een guitige meermin hetgeen uitlegt dat in de XVIe eeuw, het Toreken wel meer de “Meerminne” werd geheten.

Onze Gentse huidevetters waren rondborstige kerels die er warmpjes inzaten en dan ook van een flinke pint en een lekker en stevig feestmaal hielden in een rijkversierd en stemmig lokaal.

Het Hudevettershuus bood hen in dat opzicht al wat hun hart en buikje maar wensen konden, want zowel het eerste als het tweede verdiep bestonden uit een enkele ruime zaal, uiterst geschikt voor banketten, festijnen en andere plechtigheden op de dag van de verkiezingen en vooral op de naamdag van de H. Bartholomeus, de brave sint die onze huidevetters niet zonder galgenhumor tot hun patroonheilige hadden uitgekozen omdat de arme man door de ketters het vel levend van het lichaam werd afgestroopt ! Die dag werd er na de H. Mis, gegeten en gedronken tot de sterksten er bij moesten bezwijken.

*

* *

Aan het torentje hing destijds een zware klok — sedert 1884 in veiligheid gebracht in ons Bylokemuseum —, die luidde bij de opening van de lijnwaadmarkt. Zij was versierd met mooie tekeningen voorstellende de Aanbidding van de Wijzen en een kruipende leeuw met de keizerlijke kroon op het hoofd : “Maria est nomen meum et Georgius Waghevans me fecit anno Dei XVCXI”.

Rond het Toreken, ter hoogte van de kornis van het gebouw loopt een uitspringend balkon. Aan de borstwering hing men in vroegere eeuwen, de stukken lijnwaad die door de keurders slecht bevonden werden of niet geheel beantwoorden aan de kwaliteitseisen door de nering gesteld. Zij werden verbeurd verklaard ten voordele van de godshuizen van de stad.

In de XVIe eeuw werd tegen het hoofdgebouw, een kleine winkel opgetrokken die heden nog bestaat doch destijds zeer erbarmelijk werd gerestaureerd. Het torentje zelve onderging een paar maanden geleden een tamelijk sommaire restauratie : beter iets dan niets, doch ware het niet gewenst dit juweeltje van onze stedelijke architectuur volledig op te knappen en het ook van binnen zijn oorspronkelijke karakter terug te schenken met de twee ruime zalen en de elegante wenteltrap ?